

બાબુ વીજળી

—અનીરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ

પોષ મહીનાના છેલ્લા દીવસો. ઠંડી ઓછી થઈ ગયેલી. રાત્રે જમ્યા પછી લગભગ આઠેક વાગ્યે હું નીકળ્યો. રસ્તે અંધારું અને ઉત્તર ગુજરાતના એક નાના ગામડાનો ધુળીયો રસ્તો. ફાનસનું પીળું અજવાળું આછું આછું કેટલાક ઘરોમાં દેખાય. લગભગ સોપો પડી ગયા જેવું વાતાવરણ, સીવાય કે થોડાંક ઘરોમાંથી વાતચીતના આછા અવાજો સંભળાય.

થોડા દીવસ માટે મારા એક સમ્બન્ધીને ત્યાં હું આવ્યો હતો. એ વખતે હું વડોદરામાં માધ્યમીક શાળામાં ભણું; પણ આ નાના ગામથી પરીચીત. થોડાક મીત્રો પણ ગામમાં મને મળી આવ્યા હતા. રાત્રે જમ્યા પછી થયું કે ચાલ એકાદ મીત્રને પકડું અને થોડેક સુધી આંટો મારું. એક વળાંક વટાવી હું આગળ ચાલ્યો તો એકનું એક વાક્ય મેં અનેકવાર બોલાતું સાંભળ્યું :

‘મીરજાફર નામનો નવાબ હતો.’ જઈને જોઉં તો બાબુ એની ઓશરીમાં દીવેલના દીવાના ઝાંખા અજવાળામાં ગોદડું ઓઢીને બેઠો બેઠો ધુણતો હોય એમ ડોલતો ડોલતો ઉપરના વાક્યના મંત્રજાપ કરે ! એ ત્યારે ગુજરાતી સાતમા ધોરણમાં ભણે અને ‘વર્નાક્યુલર ફાઈનલ’—ની પરીક્ષાની તૈયારી ચાલે. વચ્ચે એણે કેટલાંક ધોરણોમાં બબ્બે વર્ષ કાઢ્યાં હતાં અને છેક સાતમા સુધી પહોંચ્યો હતો ! ઉંમરમાં અમે બંને લગભગ સરખા.

બાબુ પાસે હું ગયો ત્યારે એના ઘરનાં પગથીયાં પાસે ડાબી બાજુએ ભેંસ બાંધેલી અને જમણી બાજુએ ત્રણ કુતરાં બેઠેલાં. મને જોયો એટલે ચોપડી ફગાવી દઈ એ ઉભો થઈ ગયો અને મોટેથી બોલ્યો: ‘મીરજાફર નામનો નવાબ હતો.’ પછી કહે : ‘ચ્યારનો ગોખુ સુ પણ દીયોરનું ઈયાદ જ નથ રે’તુ.’

‘આમાં યાદ રાખવાનું છે શું ?’

‘મીરજાફર નામનો એક નવાબ હતો.’

‘તું વાંચતો હતો એમાં “એક” નથી.’

‘સાખ્પાનું ભુલી જ્યા હસી.’

‘એવું નથી. એનો બીજો એક અર્થ થાય છે.’ મેં કહ્યું. બાબુની આંખો પહોળી થઈ ગઈ : ‘ચીયો ?’

‘મીરજાફર નામનો, એટલે કે માત્ર કહેવાનો નવાબ હતો.’

‘ઓત્તારી બુનનુ ભલુ થાય...’ ને એ પુસ્તકનાં પાનાંને કુતુહલથી જોઈ રહ્યો. પછી થોડીવારે બોલ્યો : ‘આવી ભુલભુલામણી ચ્યમ સાપતા હસી ? મીરજાફર હોયા જેવો નવાબ હતો ઈમ સાપતા ઈચોના બાપનુ સુ જતુ’તુ ?’ પછી ધીરે રહીને બોલ્યો : ‘મીરજાફર નામનો

નવાબ હતો. મારી હાહુનું જબરુ સ હોં !' ને એના મગજમાં એ બરોબર ઉતરી ગયું હોય એમ એ હળવો કુલ થઈને હસી પડ્યો.

‘તેં ગોદડું કેમ ઓઢેલું ?’

‘ઓઢ્યા વીના કોંય ઈયાદ જ ના રે.’ એણે હાથની ઝાપટ મારીને ટીવો હોલવી નાખ્યો અને કહે:

‘હેંડો, પરસાદ ખાવા જઈએ.’

‘ભાભીને પુછી જો.’ એનાં માને હું ભાભી કહેતો. નાની ઉંમરે એ વીધવા થયેલાં. બાબુ એમનો એકનો એક ટીકરો. એને મોટો કરતાં ભાભીને ઘણું દુઃખ પડેલું. પણ હવે તો બાબુ ખેતી સંભાળી લેતો અને છેક ‘ફાઈનલ’ સુધી પહોંચ્યો હતો. ગામમાં ‘ફાઈનલ’થી આગળ ભણેલું ભાગ્યે જ કોઈ મળે. ગામ નાનું એટલે હાઈ સ્કુલ હતી જ નહીં. ગામનાં છોકરાં ‘ફાઈનલ’ સુધી ભણીને કાં તો પ્રાથમીક શાળામાં શીક્ષક થાય ને કાં તો થાય તલાટી. જે ભણી ન શકે તે ખેતી કરે અથવા વાણીયાની દુકાને વાણોતર થાય.

‘મા તો ભજનમાં ગઈ.’ એ બોલ્યો અને અમે ચાલી નીકળ્યા. ત્રણે કુતરાં પાછળ થયાં. એમાંથી એકને એણે પાછળ આવવા ટીધું અને બીજાં બેને લાત લગાવી પાછાં કાઢ્યાં.

‘આવવા દે ને !’ મેં કહ્યું.

‘આ ભલ આવ. ભગત સ. પેલાં ઘરની ખબર રાખસી.’

ગામની ભાગોળે આવેલા રામજી મંદીરમાં અમે ગયા. કુતરું બહાર બેઠું. ‘જે રામજીકી’ ની બુમ બાબુએ લગાવી. અંદરથી અવાજ આવ્યો: ‘ઈતના લેટ ક્યું આયા ?’

‘બાપજી, પઢનેકું બેઠા થા.’

‘ક્યા પઢતા થા ?’

‘મીરજાફર નામકા નવાબ થા.’

‘હરી...હરી...ક્યા કલજુગ આયા હે બાબુડા, રામ-લછમન તો પઢાઈમેં આતે હી નહીં.’

મેં જોયું તો બાવાજી ખાટલામાં બેઠા બેઠા ચલમ પીએ. મંદીરમાં રામ-સીતાની મુર્તીઓ પાસે ટીવો બળે. બાકી બધે અંધકાર. ચલમનો દેવતા તગતગે. અમે બાવાજીના પગ પાસે બેઠા. એમણે બાબુને ટીવી કરવા કહ્યું અને મને ‘રામાયણ’ વાંચવા બેસાડ્યો. ધીના ટીવાના પ્રકાશમાં નાગરી લીપીમાં મોટા મોટા અક્ષરે છાપેલું તુલસીદાસજીનું રામાયણ મેં મોટેથી વાંચવા માંડ્યું. બાવાજીએ ચલમ હોલવી પથારીમાં લંબાવ્યું અને મોટેથી એક ચોપાઈ લલકારી. બાબુએ બાવાજીના પગ દબાવવા માંડ્યા. થોડીવાર થઈ હશે ત્યાં બાબુથી રહેવાયું નહીં એટલે એણે પુછ્યું : ‘બાપજી, પરસાદ બરસાદ કુછ હે કી નહીં ?’ બાવાજી મોટેથી હસી પડ્યા : ‘મેં તેરી દાનત જાનતા હું.’ એમણે ઉભા થઈને અમને બંનેને એકેક પેંડો આપ્યો. ‘જે રામજી કી’ કહીને

અમે નીકળ્યા. કુતરું બહાર રાહ જોઈને બેઠું હતું તેને પકડીને એનું જડબું પહોળું કરીને બાબુએ પેંડાનો ટુકડો મુક્યો.

‘કુતરાને પેંડો ભાવે ?’ મેં પુછ્યું.

‘પરસાદ સ. આગલે જનમ આ કુતરું નહીં થાય, ભગત સ, ઈના કપાળમાં ટીલુ સ, ખલાં મારતું મીં ઈન કદી જોયુ નથ.’

બાબુને પહેલેથી કુતરાં વહાલાં. આખા મહોલ્લાનાં કુતરાંની ખાસીયતો એ જાણે. બપોરે એ નવરો બેઠો હોય ત્યારે કુતરાં એના ઘરનાં પગથીયાં પાસે ભેગાં થાય. બાબુ કુતરાંના શરીર પરથી ઈતરડા વીણે. કોઈ કુતરી વીચાણી હોય તો બાબુ મહોલ્લામાં લોટ, ગોળ, ઘી ઉઘરાવવા નીકળે અને શીરો કરી કુતરીને ખવડાવે. કુરકુરીયાંને એ ‘કતીલાં’ કહે. જન્મતાંની સાથે જ એણે બે રૂપાળાં કતીલાં બોટી લીધાં હોય. એ નાનાં હોય ત્યારથી બાબુ એમને કેળવવાનું શરુ કરે. કોઈ અજાણ્યું કુતરું આવી ચડ્યું હોય તો એની પાછળ કેમ પડવું તે બાબુ ‘હુડ દો, હુડ દો’ બોલતો દોડતો દોડતો શીખવે. એ નીશાળે જાય ત્યારે એનો ‘ભગત’ એને મુકવા જાય અને સાંજે છુટે ત્યારે લેવા ગયો હોય ! નીશાળેથી આવ્યા પછી ઘરનાં પગથીયાં પાસે કુતરાંને એ લાઈનમાં બેસાડે અને ‘કોલ’ દેતાં શીખવે. જો એકાદને ન આવડ્યું તો એને પગથી દુર ફંગોળે ! કુતરું ‘કાઉ કાઉ’ કરતું ભાગી જાય પણ થોડીવાર પછી આવીને ઉભું રહે ! બાબુ ખેતરે જાય ત્યારે ત્રણ-ચાર કુતરાં તો એની પાછળ પાછળ હોય જ.

ભાભીને બાબુ ખોટનો દીકરો હતો એટલે એને માતાજીના સ્થાનકે રમતો મુકેલો અને બોલેલાં : ‘મારી મા, તમારો છે ને તમે જાળવજો.’ એવી માનતા પણ રાખેલી કે દર વર્ષે નવરાત્રીમાં માતાજીની માંડવી બંધાય ત્યારે બાબુ માતાજીના ચોકમાં ખેલાતી ભવાઈમાં ખેલ કરે અને સ્ત્રીનો પાઠ ભજવે. બાબુને તો ભાવતું હતું ને વૈદે કહ્યું ! માંડવી પાસે લાકડાની પાટો ગોઠવીને સ્ટેજ બનાવ્યું હોય તેના પર ‘નાટક’ ભજવાય. પરદો નહીં. શરુઆતમાં ગણપતીનો વેશ આવે. પુજાવીધી થયા પછી વીદુષક પ્રવેશે. વીદુષકે જોકરના જેવી ઉંચી દીવાલની ચળકતી મુસલમાની ટોપી પહેરી હોય અને હાથમાં ચામડાનો પટ્ટો રાખ્યો હોય. સ્ટેજ પર આવીને એ પટ્ટો ફટકારો અને ગાય : ‘વહા...લી વીજ...ળીને આ...વતાં કેમ લા...ગી વા...ર ?’ જામતી રાતની શાંતીમાં એનો અવાજ દુરદુર સુધી પડઘાતો ફેલાઈ જાય. એનું ગીત સાંભળીને ત્રણેક ‘સુંદરી’ ઓ સ્ટેજ પર પાછળથી કુદીને પ્રવેશ કરે : ‘આ...વી આ...વી વીદુરસક વહાલા...’ આમાં બાબુ એના તીણા અવાજથી જુદો તરી આવે. ઓઢણીમાં છોકરી જેવો જ લાગે ! પગે ધુધરા બાંધ્યા હોય અને તાલબદ્ધ પગ પછાડતો ઠેકડા મારતો એ ગાતો હોય ! ભુંગળો વાગે અને બીજા ‘અદાકારો’ સાથે બાબુ ‘તાતા તાતા ચૈયા’ કરતો હોય એ દશ્ય હું ભુલી શકું તેમ નથી. એના અભીનયથી ખુશ થઈ છોકરાઓ એને ‘વીજળી’ કહેતા !

એક વેળા મેં ભાભીને પુછી જોયું હતું : ‘બાબુ પરણશે, ઘરે વહુ આવશે ત્યારેય એ ‘વીજળી’ બનીને નાચશે ?’

‘નાચસીસ્તો ! માતાજીનું કરવેલું સ. મીં ઈન માતાજી પોંહે રમતો મુચ્ચો સ. ઈનો બાપેય ઘાઘરો પે’રીને નાચતા.’

બાબુ માથે વાળ મોટા રાખે અને સ્ત્રીના વેશમાં પટીયાં પાડીને હોળે. બીજે દીવસે કુવે પાણી ભરવા જતી યુવાન વહુવાડુઓ ‘બાબલૈ, ચોટલો લેવા તો તમારી પોંહે આવવું પડસી’ કહીને હસીને પસાર થઈ જતી. બાબુ હરખાતો ‘હેંડો મારો બાપ્પો કડુ’ કહેતો બળદોને હાંકતો ચાલ્યો જતો.

એક સાંજે હું બાબુને ઘેર ગયો. ભાભી ઓટલે બેઠેલાં. એકે કુતરું આંગણામાં જોયું નહીં એટલે મને થયું કે બાબુ ઘેર નથી.

‘બાબુ ક્યાં ?’

‘ડોબુ પાવા જ્યો સ. બેહો ભૈ. આબ્બામાં જ સ.’

હું બેઠો. ઘર ચોખ્ખું ચણાક. ત્રાંબા-પીત્તળનાં વાસણો માંજીને ચકચકાટ કરીને અભરાઈઓ પર ગોઠવેલાં. પાણીયારાની ફરતે દીવાલ પર ચળકતી વાડકીઓ માટી વડે ચોંટાડેલી બાજુમાં નવા વર્ષે આવેલાં ભગવાનની છબીવાળાં કાર્ડની હાર જોવા મળે. એમાં શંકર, ગણપતી, સરસ્વતી, અંબાજી, દત્તાત્રેય, રામ, કૃષ્ણ - કોઈ દેવદેવી બાકી નહીં. દરેક દેવદેવીના ભાલ પર કંકુના ચાંલ્લા. રાચરચીલું કંઈ જ નહીં, છતાં ઘર ભર્યું ભર્યું લાગે. શેતરંજીનો એક ટુકડો સામી ભીંત પાસે પાથરેલો. બાજુએ ડામચીયો. ખુણામાં ખેતીનાં થોડાં ઓજારો પડેલાં.

હું અરઘોએક કલાક બેઠો પણ બાબુ ન દેખાયો. થોડીવારે એની ભેંસ દેખાઈ. ભેંસ ખીલે આવીને ઉભી રહી પણ બાબુનાં દર્શન ન થયાં. ‘ચ્યોંક વાતો કરવા રોકણો હસી.’ ભાભી બોલ્યાં અને એમણે ભેંસને ખીલે બાંધી. મેં ઉભા થઈને ચાલવા માંડ્યું. મનમાં એમ કે રસ્તે બાબુ મળશે. રસ્તે શંકર મળ્યો એને મેં પુછ્યું તો કહે કે બાબુ તો મોટરે લટકીને ગયો તે રાતે આવશે ! હું સમજી ગયો. બાબુને મોટરનું ભારે આકર્ષણ. ગામને પાદર થઈને જતા આવતા ખટારા કે કોઈની જીપ કે કોઈની ગાડીનો અવાજ સાંભળે કે ‘હમકારો થ્યો’ કરતો બાબુ દોટ મુકે. કોઈ રસ્તો પુછે તો એ તરત બારણું પકડીને પગથીયા પર ઉભો થઈ જાય ને કહે : ‘હેંડો, બતાડું.’ ખાડાટેકરાવાળા ધુળીયા રસ્તે એ આમ લટકતો ગાઉ બે ગાઉ સુધી જાય અને રસ્તો બતાવી ‘હેંકુટ’ ખાધાના આનંદ સાથે રાત્રે અંધારામાં ઘેર પાછો આવે. કુતરાં એની પાછળ દોડીને થાકીને અધવચ્ચેથી પાછાં વળ્યાં હોય. મોટરનાં પૈડાંની ધુળમાં પડેલી છાપને એ આંગળીઓ વડે પંપાળી જુએ ત્યારે જ એને ચેન પડે ! રાત્રે મહોલ્લાનાં છોકરાંઓને ભેગાં કરીને મોટર કેમ ચલાવાય તેનો કીમીયો સમજાવે !

બાબુ સીધો સાદો છોકરો. એને કશું વ્યસન ન મળે. એની ઉંમરના છોકરા યા-બીડી પીએ તો એ દુર ભાગતો ફરે. હા, એને એક વ્યસન હતું — ‘પરસાદ’નું. રામજી મંદરીના બાવાજી પ્રસાદ ન આપે ત્યાં સુધી બાબુ ખસે નહીં. આમ જુઓ તો એનું ભણતર જ બાવાજી પાસે થયેલું. રામાયણ, મહાભારત, ભાગવતની કથાઓ એને મોંએ, પણ નીશાળમાં એ પાણી બહારનું માછલું. એના એક શીક્ષકે મને કહેલું કે ગણીતનો સહેલો દાખલો હોય પણ આંકડાની જટાજાળ જોઈને એ આખેઆખો ધુજવા માંડે. ઈતીહાસની તારીખો અને રાજા-નવાબોનાં નામ એને ગભરાવી મુકે. ગોદડું ઓઢીને ગરીબડો થઈને એ ગોખવા મંડી પડે; પણ એમાંનું કશુંયે એના મગજમાં ન ઉતરે ! શતરૂપા, વીકર્ણ, અલર્ક જેવાં ભાગવત-મહાભારત-રામાયણનાં અનેક પાત્રોનાં નામો અને એમની ઝીણી ઝીણી વીગતો એને ઉંઘમાંથી ઉઠાડીને પુછો તોય એ કહી આપે પણ ‘મીરજાફર’ એને ઠંડી રાતે પરસેવે રેબઝેબ કરે ! બાવાજીનું ઉમંગભેર કામ કરતાં અને એમની વાતો સાંભળતાં બાબુ ખરેખર ખીલી ઉઠતો પણ નીશાળમાં ગરીબ ગાય બની જતો.

ગામમાં રામલીલા આવી હોય, તુરીની ટોળકી રમવા આવી હોય કે નટવાનો ખેલ હોય તો બાબુ અચુક હાજર હોય. એ રમનારાઓ સાથે દોસ્તી બાંધે, એમનો સાજસરંજામ જુએ અને જરૂર પડ્યે કામ પણ કરે. આવી દોસ્તીમાં જ એ ઢોલક વગાડતાં શીખી ગયેલો. પણ એને ઢોલક લાવી કોણ આપે ?

વેકેશનમાં હું ગયો હોઉં તો બાબુ નવરો ધુપ હોય. ખેતીનું કામ હોય નહીં ને ભણવાનું વેકેશનમાં બંધ ! ઘરનું થોડુંક કામ કરે, મંદીરમાં બાવાજી પાસે ગપાટા મારે અને ‘હમકારો’ સાંભળવા ગામની ભાગોળે હનુમાનની દેરીના ઓટલે બેસે. પણ રાત્રે એ ભજનોની રમઝટ જમાવે. ઉનાળામાં રોજ કોઈકને ત્યાં ભજનમંડળી બેસે. બાબુના હાથમાં મંજીરાં લઈને તીણો રાગ કાઢીને ભજન ગાય. જો ક્યાંકથી ઢોલક મળી ગયું તો આનંદનો પાર ન રહે. એ મને ભજનમંડળીમાં લઈ જાય. મઘરાતે એનો અવાજ ગામના સીમાડાઓ સુધી પડઘાતો : ‘તારી બેડલીને બુડવા નઈ દઉં જાડેજા રે ! ઈમ તોળલ કે’સ જી...’ ‘જી. જી...’ ફરીથી બોલીને એ મંજીરાની રમઝટ બોલાવે. આરતી થાય ત્યારે એનું એક પ્રીય ભજન અચુક સાંભળવા મળે :

‘તમ જમોને જમાડુ રે જીવણ મારા.

વ્હાલાજી મારા ઘેબર, જલેબી ને લાડુ.

જમોને થાય ટાઢુ, રે, જીવણ મારા !’

એક વેળા મને પુછે : ‘આમાં જલેબી ને લાડુ તો હમજ્યો, પણ ઘેબર સુ સ ?’

‘એક જાતની મીઠાઈ.’ મેં કહેલું પણ એને સંતોષ નહોતો થયો. બીજી વાર જવાનું થયું ત્યારે વડોદરાથી યાદ કરીને હું ઘેબર લઈ ગયેલો. જોઈને બાબુ કહે :

‘ઓત્તારીનું, આ તો ખાધેલું.’

‘ક્યાં ?’ મેં પુછ્યું.

‘પેલો રબારી નઈ ? વીહો ? ઈના લગન ટાણે ખાધેલુ. ચોખ્ખા ધીનુ. ગોગના.’ કહીને એ છલંગ મારતો ઓરડામાં ગયો અને મીઠાઈ પટારામાં મુકીને મારે માટે સુખડી લઈ આવ્યો. અમે ખાતા બેઠા હતા ત્યાં ભાભી આવ્યાં.

‘ભૈ, આને શીખામણ આલો. ભણતો નથ ને ચ્યોંક નટવા બજાણીયાની ટોળી ભેગો હેંડ્યો જ્યો તો મારા તો ભોગ લાગસી.’

‘તમને મુકીને ક્યાંક નહીં જાય.’

‘ભણસી નૈ ને લખ્ખણ હારાં નૈ હોય તો કન્યા કુણ દેસી ?’ ભાભીએ ચીંતા વ્યક્ત કરી.

‘કો’ક તપ કરતી હશે.’

બાબુ શરમથી લાલઘુમ થઈ ગયો. ઉઠીને ઘરમાંથી ડોલ, દોરડું અને કપડાં લઈને આવ્યો. મને કહે : ‘હેંડો, કુવ આબ્બુસ ?’

‘કેમ ?’

‘કપડા ધોકાવવાના સ.’

‘તને કુવે મુકીને હું આગળ ચાલ્યો જઈશ.’ મે કહ્યું.

અમે ચાલ્યા. એની પાછળ કુતરાં તો હોય જ. બજાર વીંધીને જવાનું. એ એક ‘દોકાને’ થોભ્યો. પછી દોડતો મારી સાથે થઈ ગયો. ગાતો હતો : ‘ઓઘડસંગજી રે, તમુંને એક આનો આવ્યો...’

‘આ શું ગાય છે ?’

‘ઓઘડસંગજી...’

‘એટલે ?’

એણે ચઢીના ખીસ્સામાંથી કાઢીને એક ગોળમટોળ સાબુની ગોટી બતાવી. કઠણ પથ્થર જેવો સાબુ. ઉપર અક્ષરો ઉપસાવેલા ‘ઓઘડસંગજી.’ એ ગોટી એ એક આનામાં ખરીદી લાવ્યો હતો. એનું પણ એ ગીત ગાય ! સ્વભાવે આનંદી. સવારે એનાં બા ખેતર ગયાં હોય અને એ વાસણ માંજતો હોય ત્યારે પણ ગીત ગાતો હોય. ગાતું પંખી જ જોઈ લ્યો !

કુવા પર કન્યાઓ અને વહુવારુઓ પાણી ભરે. બાબુ જેવા થોડાક છોકરાય ખરા. કુવાથી થોડે દુર પડેલા પથ્થરો પર લોક કપડાં ધુએ. બાબુ પહોંચ્યો એની સાથે જ અવાજો સંભળાયા : ‘બાબ્ભૈ, આટલો ઘડો ભરી આલો ભૈ !’ ને ‘ભૈ’ કુવામાંથી ડોલ ખેંચીખેંચીને સૌને પાણી ભરી આપે ! પાછા ફરતાં મેં જોયું તો બાબુ માથે, શરીરે ‘ઓઘડસંગજી’ ઘસીને નહાય. કપડાં ધોવાઈ ગયેલાં. નહાતાં નહાતાં ગાતો હતો : ‘હરી તારા હજાર નામ, ચીયા નામે લખવી કંકોતરી...’ ! એક ચઢે પહેરીને ઉઘાડા શરીર પર ખભે ધોયેલાં કપડાં મુકીને હાથમાં ડોલ-દોરડું ઝુલાવતો એ ઘરે આવે. ડોલ પાણીથી ભરેલી હોય. પાછળ ત્રણચાર કુતરાં આવતાં હોય !

‘તને આ કુતરાંનો કંટાળો નથી આવતો ?’

‘ધરમરાજનેય કુતરું વ્હાલુ હતું.’ એ કહેતો.

‘પણ તું તો એક નહીં; આખું સૈન્ય રાખે છે !’

‘તે રાખુ સ્તો. એકલદોકલ હોય તો રબારીના કુતરા ફાડી ખાય. આ ચાર સ ત્રીની હોંમે કોઈ કુતરુ આવ સ ?’

એમાં જો કોઈ છોકરાએ આવીને ચાડી ખાધી કે ફલાણું કુતરું ખીસકોલી પકડીને ખાતું તું તો કુતરાનું આવી બન્યું જ સમજવું. બાબુ બેઠો હોય ત્યાંથી ઉભો થાય. કુતરું શોધી કાઢે. એનું જડબું એક હાથે પકડીને બીજા હાથે ફટકારે. એ બોલતો હોય : ‘ખલી તો રોમને વ્હાલી હતી. તુને રોમની આંગળીયુના ચટાપટા નથ દેખાતા ?’ હું એને કહું કે કુતરાને એની સમજ ન પડે પણ એ માને નહીં !

મારે વડોદરા જવાનું હોય ત્યારે એ સ્ટેશને અચુક મુકવા આવે. દુરથી ગાડીના ધુમાડાનું ઊગું દેખાય ને એ કોઈ લશ્કરમાં સૈનીકને કુચ કરવાની હોય એમ બધું બળ એકઠું કરીને તૈયાર થઈ જાય. ગાડી ઉભી ન રહી હોય ત્યાં તો એ સળીયો પકડીને ચડી જાય. ઉતરનારને ઉતરવા ન દે ! ‘ભૈ, હેંડો, હેંડો’ ની બુમો મારે ! ધક્કામુક્કી કરતો એ જગ્યા ‘બોટી’ લે ! હું પહોંચું એટલે એ ડબ્બાની બારીમાંથી ઠેકડો મારીને નીચે ઉતરે. નાનું સ્ટેશન એટલે ગાડી આવી એવી તરત જ ઉપડે. ‘એ વે’લા વે’લા પાસા આવજો’ની એ બુમ મારે. જોઉં તો એનું મોં પડી ગયું હોય. ચાલતી ગાડીએ બારીમાંથી હું જોઉં તો એ ધીમાં ડગલાં ભરતો જતો હોય અને પાછળ એવી જ ધીમી ગતીએ ચાલતાં હોય કુતરાં !

—અનીરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ

સન્નીષ્ઠ પ્રાધ્યાપક, વીવેચક, વાર્તાકાર, ચરીત્રકાર અને ‘ભુમીકા’ તથા ‘કીમપી’ સામયીકોના સંપાદક સ્વ. અનીરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ ઘણાં દૈનીકોમાં કોલમ લખતા. ‘મુંબઈસમાચાર’ની એમની કટાર ‘ચલ મન વાટે ઘાટે’ ખુબ લોકપ્રીય હતી. બ્લડકેન્સરથી પીડાતા આ કવીની પીડા, ‘મારી શીરાઓમાં અસંખ્ય શ્વેત અશ્વો, ખરી પછાડતા હણહણતા રણે ચડ્યા છે’ કહી પ્રગટે છે. ૩૧મી જુલાઈએ એમણે કાયમી વીદાય લીધી; પણ પહેલી ઓગસ્ટનો ‘મુંબઈ સમાચાર’નો હપ્તો તો સમયસર પહોંચાડ્યો જ ! આવા કર્મવીર સાહીત્યકાર યોદ્ધાને સલામ...ઉત્તમ ગજ્જર..

સને ૧૯૮૧માં, આર. આર. શેઠની કંપની મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૨ દ્વારા પ્રકાશીત, લેખકના ચરીત્રનીબંધોના પુસ્તક ‘નામરુપ’(પાન-૧૫૯ : મુલ્ય રૂપીયા - ૧૪)માંથી સાભાર..

અમારી 031મી 'સન્ડે ઈ-મહેફીલ'માં અગાઉ ૨૦૦૬માં રજુ થયેલો આ જ પુસ્તકમાંથી લેખકનો આવો જ મઝેનો સરસ લેખ 'ખોવાયેલો ભગવાન' ..(08-01-2006) વાંચવા

ક્લિક કરો :

<http://www.gujaratilexicon.com/magazine/sundayemahefil/>

પાન : ૪૬

@ @ @

'સન્ડે ઈ-મહેફીલ' - વર્ષ: સાતમું - અંક: 246 - June 17, 2012

'ઉંઝોડણી'માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજજર - uttamgajjar@gmail.com

@ @ @

More than **1,43,00,000** Gujarati Language lovers have visited

<http://www.gujaratilexicon.com/>

More than **12,80,000** have visited Digital Bhagwadgomandal

<http://www.bhagwadgomandal.com/>

More than **2,80,000** have visited Lokkosh

<http://lokkosh.gujaratilexicon.com/>

@ @ @

નેટ પર મેઈલમાં, ફેસબુક પર, ચેટીંગમાં કે અહીં વર્ડમાં, ગુજરાતીમાં લખતાં શીખવું છે ? ક્યાંય કશા કોપી-પેસ્ટના શ્રમ વીના સીધું જ ? તો મુલાકાત લો : <http://lakhe-gujarat.weebly.com/> ની.. કશી તકલીફ જણાય તો લખજો.. uttamgajjar@gmail.com

@ @ @ @ @ @ @ @ @